

دژ دیجیتال

(راهنمای جامع امنیت در بازار ارزهای دیجیتال)

چگونه از دارایی‌های خود در برابر هک ، کلاهبرداری و مسدود شدن محافظت کنیم؟

نویسنده : نیما مرادی

تحلیل گر ، فعال بازار های مالی ، کارشناس علوم بانکی ، موسس آکادمی ایران کریپتو

در دنیای کریپتو ، شما بانک خودتان هستید ؛ پس باید امنیت سرمایه را خودتان تامین کنید .

4	مقدمه: قوانین بازی عوض شده است ؛ چرا باید بانک خودت باشی؟
5	فصل اول: کیف پول ها (والت ها) ؛ گاوصندوق شخصی شما
5	کیف پول اصلاً چیست؟
5	انواع کیف پول
6	کیف پول گرم چیست؟
7	کیف پول سرد چیست؟
8	یک مثال ساده برای فهم تفاوت کیف پول گرم و سرد
8	کدام کیف پول برای چه کسی مناسب تر است؟
9	بهترین کیف پول ها کدام هستند ؟
11	عبارت بازیابی چیست ؟
11	چرا عبارت بازیابی اینقدر مهم است ؟
12	عبارت بازیابی را با چه چیزهایی اشتباه بگیریم
13	امن ترین روش نگهداری عبارت بازیابی در کیف پول های گرم
14	چک لیست نگهداری امن عبارت بازیابی
15	فصل دوم: صرافی ها ؛ دوست یا دشمن؟
15	افراد چگونه ارز دیجیتال به دست می آورند؟
16	صرافی ارز دیجیتال چیست؟
16	صرافی ها چند نوع هستند؟
17	صرافی متمرکز چیست؟

18	صرافی غیرمتمرکز چیست؟
19	چرا نباید پولت را داخل صرافی متمرکز نگه داری؟
20	چه نکاتی را قبل و بعد از ثبت نام در صرافی متمرکز مدنظر قرار دهیم؟
22	فصل سوم: انتقال ایمن دارایی ، جاده‌های بلاک‌چینی
22	کدام شبکه برای ما بهتر است؟
23	چک‌لیست طلایی انتقال (قوانینِ نجات)
24	فصل چهارم: تله‌های سرمایه‌گذاری
24	۱ . طرح‌های پانزی و فریب سودهای دلاری
25	۲ . شت‌کوین‌های انفجاری و تله‌ی هانی‌پات (Honeypot)
26	چک‌لیست نهایی و سخن پایانی

قوانین بازی عوض شده است؛ چرا باید بانک خودت باشی؟

در سال های اخیر ، افراد زیادی با دیدن رشد چندبرابری ارزشهای دیجیتال وارد این بازار شده اند .
بیشترشان یک هدف مشترک دارند : سریع تر پولدار شدن . اما اینجا یک نکته مهم فراموش می شود :

آماتورها دنبال سودند . حرفه ای ها دنبال حفظ سرمایه .

بخش بزرگی از سیستم های مالی دنیا بر پایه بانکداری متمرکز کار می کند . در بانک ، امنیت دست یک سازمان است . اگر اشتباه کنی ، یا حتی اگر نیاز به راهنمایی داشته باشی ، کسی هست که پاسخ بدهد و مشکل را پیگیری کند . اما در کریپتو ، ماجرا فرق می کند .

اینجا تو بانک خودت هستی .

این یعنی آزادی بیشتر . اما همین آزادی ، یک مسئولیت بزرگ هم همراه دارد . اگر اشتباه کنی خبری از دکمه « اصلاح و بازگشت » یا « پشتیبانی » در کار نیست . ممکن است دارایی ات بلوکه شود و در بدترین حالت ، برای همیشه از دست برود .
به همین دلیل ، این کتاب فقط برای معرفی چند کیف پول یا صرافی نوشته نشده است . هدف این کتاب چیز مهم تری است :
اینکه یاد بگیری چگونه برای امنیت سرمایه ات ، یک برنامه روشن و ساده داشته باشی .
در این کتاب ، سه قدم اصلی را با هم برمی داریم :

۱. لایه ابزار : چگونه کیف پول و صرافی را طوری انتخاب و تنظیم کنی که خیالت راحت باشد .

۲. لایه تراکنش : چگونه تله ها را بشناسی و در دام های رایج نیفتی .

۳. لایه ذهنیت : چگونه در برابر پیشنهاد سودهای کلان ، احساسی تصمیم نگیری و فقط بر اساس یک چک لیست امن ، عمل کنی .

حالا زمان آن رسیده که لایه های امنیتی سرمایه خودت را تقویت کنی و از دارایی های دیجیتال خود به شکلی حرفه ای محافظت کنی .

فصل اول

کیف پول ؛ گاوصندوق دیجیتال تو

کیف پول اصلاً چیست؟

وقتی میخواهی در بانک حساب باز کنی ، باید مدارک هویتی خود را ارائه کنی . بانک هویت تو را بررسی میکند ، برای یک حساب باز میکند و بعد ابزارهایی در اختیار میگذارد ؛ مثل کارت بانکی، همراه بانک ، دسته چک و ... از آن به بعد میتوانی پولت را مدیریت کنی ، دریافت کنی یا انتقال بدهی .

اما در دنیای کریپتو ، ماجرا کمی فرق دارد.

در این دنیا دیگر خبری از شعبه بانک ، کارمند بانک ، فرم ثبت نام و مدارک هویتی نیست . هیچکس از تو مدارک هویتی نمیخواهد . برای اینکه وارد این دنیا شوی ، فقط به یک کیف پول نیاز داری .

کیف پول در دنیای کریپتو ، هم محل نگهداری دارایی تو است ،

هم ابزاری برای مدیریت و جابه جایی آن .

انواع کیف پول

حالا که فهمیدیم کیف پول چیست ، وقت آن است که با انواع کیف پول آشنا شویم .

همه کیف پول ها یک کار اصلی انجام میدهند : نگهداری و مدیریت دارایی دیجیتال . اما همه آنها شبیه هم نیستند .

به طور کلی، کیف پول ها به دو دسته اصلی تقسیم میشوند:

کیف پول گرم

کیف پول سرد

کیف پول گرم به کیف پولی گفته میشود که به اینترنت متصل است یا معمولاً از طریق موبایل ، کامپیوتر یا مرورگر به اینترنت وصل میشود . مثلاً وقتی یک اپلیکیشن کیف پول را روی گوشی ات نصب میکنی و هر زمان بخواهی آن را باز میکنی ، موجودی ات را میبینی و ارزش جابه جا میکنی ، در حال استفاده از یک کیف پول گرم هستی .

این نوع کیف پول ها معمولاً به شکل های زیر هستند :

اپلیکیشن موبایل

نرم افزار کامپیوتر

افزونه مرورگر

کیف پول تحت وب

مزیت کیف پول گرم

مهم ترین مزیت کیف پول گرم، راحتی استفاده از آن است . یعنی :

سریع نصب میشود

همیشه در دسترس است

ارسال و دریافت ارز با آن راحت است

برای استفاده روزمره مناسب است

اگر کسی تازه وارد دنیای کریپتو شده باشد ، معمولاً اولین تجربه اش با یک کیف پول گرم است .

معایب کیف پول گرم

چون این کیف پول به اینترنت متصل است ، ریسک آن از کیف پول سرد بیشتر است .

اگر گوشی یا لپ تاپ تو آلوده شود ، اگر روی لینک اشتباه کلیک کنی ، اگر برنامه جعلی نصب کنی یا اگر اطلاعات کیف پولت را در جای ناامن نگهداری کنی ، ممکن است دارایی ات در خطر قرار بگیرد .

پس کیف پول گرم برای استفاده راحت است ، اما باید با دقت بیشتری از آن استفاده کنی .

کیف پول سرد به کیف پولی گفته میشود که به اینترنت متصل نیست و به همین دلیل امنیت بالاتری دارد. معروف ترین نوع کیف پول سرد، کیف پول سخت افزاری است. این کیف پول ها معمولا شبیه یک دستگاه کوچک هستند، چیزی شبیه فلش.

دارایی تو از طریق این ابزار به شکلی امن تر نگهداری میشود و برای انجام تراکنش ها هم نیاز به تایید از طریق همان دستگاه وجود دارد.

مزیت کیف پول سرد

مهم ترین مزیت کیف پول سرد، امنیت بالاتر آن است.

چون همیشه به اینترنت وصل نیست:

احتمال هک شدن کمتر میشود

خطر بدافزار و سرقت آنلاین کمتر میشود

برای نگهداری مبالغ بالا مناسب تر است

معایب کیف پول سرد

در کنار امنیت بالا، استفاده از آن کمی سخت تر از کیف پول گرم است.

یعنی:

باید آن را جداگانه بخری

استفاده از آن کمی زمان بر است

برای جابه جایی های سریع و روزانه به اندازه کیف پول گرم راحت نیست

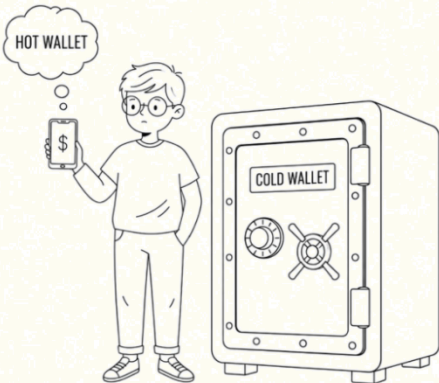
پس کیف پول سرد امنیت بالایی دارد اما استفاده از آن کمی سخت تر است.

فرض کن بخشی از پولت را داخل کیف پول جیبی ات میگذاری و بخشی را داخل گاوصندوق خانه . پولی که در کیف جیبی است ، همیشه همراه تو است و سریع میتوانی از آن استفاده کنی . اما چون همیشه همراه تو است ، احتمال گم شدن ، سرقت یا آسیب دیدن آن هم بیشتر است . پولی که داخل گاوصندوق است ، دسترسی سریع کمتری دارد ، اما امنیتش بیشتر است . در دنیای کریپتو هم همین منطق وجود دارد .

کیف پول گرم مثل کیف جیبی و کیف پول سرد مثل گاوصندوق است .

کدام کیف پول برای چه کسی مناسب تر است؟

این سوال مهمی است و جواب آن به مقدار دارایی و نوع استفاده تو بستگی دارد .

اگر مبلغ کمی وارد کریپتو کرده ای یا اگر تازه کار هستی و هنوز با مبالغ کم کار میکنی ، معمولاً یک کیف پول گرم معتبر میتواند برای شروع مناسب باشد .

اگر مبلغ دارایی ات بالا رفته و برایت مهم است که با امنیت بیشتری از آن نگهداری کنی ، بهتر است از کیف پول سرد استفاده کنی .

مخصوصاً برای نگهداری بلندمدت ، کیف پول سرد انتخاب منطقی تری است .

بعضی افراد از هر دو نوع کیف پول استفاده میکنند.

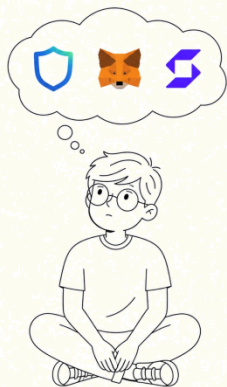
مثلاً:

مقدار کم را در کیف پول گرم نگه میدارند برای استفاده روزمره و مقدار اصلی سرمایه را در کیف پول سرد نگه میدارند برای امنیت بیشتر .

این روش، یکی از بهترین روش های مدیریت دارایی در کریپتو است .

در دنیای کریپتو ، تعداد زیادی کیف پول وجود دارد . شاید در نگاه اول انتخاب بین این همه گزینه کمی گیج کننده باشد . برای اینکه کار تو راحت تر شود ، در این بخش بهترین و معتبرترین گزینه ها را بر اساس تجربه کاربران و استانداردهای امنیتی بررسی میکنیم .

۱. کیف پول های نرم افزاری (گرم)

کیف پول های نرم افزاری به دلیل دسترسی آسان ، بیشترین استفاده را در بین کاربران دارند . بر اساس آخرین آمارهای رسمی و تعداد نصب فعال در بازارهای جهانی تا تاریخ فعلی ، این سه گزینه بالاترین بازخورد مثبت را از سمت کاربران دریافت کرده اند :

1-1 . سیف پل

سیف پل یکی از کیف پول های محبوب در بین کاربران کریپتو است .

این کیف پول برای کسانی مناسب است که میخواهند هم به سادگی از یک کیف پول استفاده کنند و هم امکان کار با شبکه ها و ارزهای مختلف را داشته باشند .

لینک نصب در گوگل پلی :

<https://play.google.com/store/apps/details?id=io.safepal.wallet>

1-2 . تراست ولت

تراست ولت یکی از شناخته شده ترین کیف پول های نرم افزاری در دنیای کریپتو است .

بسیاری از کاربران تازه وارد ، کار خودشان را با همین کیف پول شروع میکنند ، چون نصب و استفاده از آن ساده است و برای مدیریت دارایی های مختلف گزینه مناسبی به حساب می آید .

لینک نصب در گوگل پلی :

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.wallet.crypto.trustapp>

1-3 . متامسک

متامسک بیشتر برای کاربرانی مناسب است که میخواهند با شبکه اتریوم و بسیاری از برنامه های غیر متمرکز کار کنند .

این کیف پول هم در نسخه مرورگر و هم در نسخه موبایل در دسترس است و بین کاربران حرفه ای بسیار شناخته شده است .

لینک نصب در گوگل پلی :

<https://play.google.com/store/apps/details?id=io.metamask&hl=fa>

۲. کیف پول های سخت افزاری (سرد)

در دنیای کیف پول های سخت افزاری ، تنوع کمتری نسبت به مدل های نرم افزاری وجود دارد . تولیدکنندگان این دستگاه ها محدودتر هستند چون باید استانداردهای امنیتی بسیار پیچیده ای را رعایت کنند .

اگر بخواهیم بهترین گزینه موجود در بازار را که در حال حاضر مورد تایید اکثر متخصصان امنیت در دنیاست معرفی کنیم ، باید به سراغ برند لجر (Ledger) برویم . مدل لجر نانو اس پلاس (Ledger Nano S Plus) یا مدل نانو ایکس (Nano X) :

این دستگاه ها در حال حاضر به عنوان استاندارد طلایی امنیت شناخته میشوند . دلیل برتری لجر این است که سیستم عامل اختصاصی خودش را دارد و تراشه امنیتی آن به گونه ای طراحی شده که کلیدهای خصوصی تو ، حتی در زمان اتصال به کامپیوتر ، از دستگاه خارج نمیشوند .

چرا لجر ؟

سابقه درخشان در امنیت .

پشتیبانی از تعداد بسیار زیادی ارز دیجیتال .

محیط نرم افزاری ساده (لجر لایو) برای مدیریت راحت تر دارایی ها .

ابعاد کوچک و قابل حمل .

نکته بسیار مهم :

همیشه دقت کن که کیف پول سخت افزاری را فقط از نمایندگی های معتبر و به صورت آکبند تهیه کنی .

هرگز به سراغ خرید کیف پول دست دوم نرو

چون امنیت دارایی تو به سلامت فیزیکی و نرم افزاری این دستگاه وابسته است .

وقتی برای اولین بار یک کیف پول میسازی ، معمولا کیف پول یک مجموعه از چند کلمه به تو نشان میدهد . این کلمات ، همان عبارت بازیابی هستند . عبارت بازیابی معمولا از ۱۲ ، ۱۸ یا ۲۴ کلمه تشکیل شده است .

اگر بخواهیم خیلی ساده بگوییم ، عبارت بازیابی حکم شاه کلید کیف پول تو را دارد . یعنی اگر گوشی تو خراب شود ، اگر برنامه کیف پول پاک شود ، اگر موبایل را گم کنی یا بخواهی کیف پولت را روی یک دستگاه جدید بالا بیاوری ، با همین کلمات میتوانی دوباره به دارایی ات دسترسی پیدا کنی .

اما این موضوع یک روی دیگر هم دارد . اگر فرد دیگری به این کلمات دسترسی پیدا کند ، او هم میتواند کیف پول تو را روی دستگاه خودش بازیابی کند و به دارایی تو دسترسی پیدا کند . به همین دلیل باید این جمله را همیشه به خاطر بسپاری :

هر کسی که عبارت بازیابی تو را داشته باشد ،

عملا صاحب دارایی تو است .

چرا عبارت بازیابی اینقدر مهم است؟

در بانک ، اگر کارت را گم کنی یا رمزت را فراموش کنی ، میتوانی به بانک مراجعه کنی و مشکل را حل کنی . اما در دنیای کریپتو هیچ شعبه ای وجود ندارد که به تو کمک کند .

اگر عبارت بازیابی ات را از دست بدهی و دیگر به کیف پولت دسترسی نداشته باشی ، در بیشتر مواقع راهی برای برگشت وجود ندارد .

این یعنی در دنیای کریپتو ، مسئول اصلی نگهداری از دارایی خود تو هستی و مهم ترین چیزی که باید از آن محافظت کنی ، همین عبارت بازیابی است .

عبارت بازیابی را با چه چیزهایی اشتباه نگیریم

بعضی از افراد در ابتدای کار ، عبارت بازیابی را با رمز ورود ، رمز گوشی یا کد دو مرحله ای اشتباه میگیرند . اما این ها با هم فرق دارند .

رمز ورود کیف پول فقط برای باز کردن همان برنامه روی همان دستگاه است . عبارت بازیابی کلید اصلی دسترسی به کل دارایی تو است .

اگر رمز ورود کیف پولت را فراموش کنی ، ممکن است بتوانی با عبارت بازیابی دوباره کیف پولت را برگردانی . اما اگر عبارت بازیابی را از دست بدهی ، دیگر رمز ورود به تنهایی کمکی به تو نمیکند .

امن ترین روش نگهداری عبارت بازیابی در کیف پول های گرم

کیف پول های گرم روی موبایل یا کامپیوتر نصب میشوند و چون به اینترنت متصل هستند ، حساسیت امنیتی در آنها بیشتر است . به همین دلیل ، نگهداری امن عبارت بازیابی در این نوع کیف پول ها اهمیت بسیار بالایی دارد . در ادامه ، مهم ترین اصول نگهداری امن عبارت بازیابی را یاد میگیریم :

۱ . عبارت بازیابی را فقط به صورت آفلاین نگهداری کن .

اولین و مهم ترین اصل این است که عبارت بازیابی را در فضای آنلاین نگهداری نکنی .

یعنی :

داخل نوت گوشی ذخیره نکن

در واتساپ ، تلگرام یا بله برای خودت نفرست

در ایمیل نگه ندار

در گوگل درایو یا فضای ابری ذخیره نکن

از آن اسکرین شات بگیر

چرا ؟ چون هر چیزی که به اینترنت وصل شود ، میتواند در معرض هک ، بدافزار ، سرقت اطلاعات یا دسترسی ناخواسته قرار بگیرد .

پس اولین قانون این است :

عبارت بازیابی باید آفلاین بماند .

۲ . آن را روی کاغذ یادداشت کن

ساده ترین و رایج ترین روش این است که عبارت بازیابی را روی کاغذ بنویسی . هنگام نوشتن ، این نکات را رعایت کن :

کلمات را به همان ترتیبی که کیف پول نشان داده بنویس

املائی هر کلمه را دقیق چک کن و با خط خوانا بنویس

شماره هر کلمه را کنار آن بنویس

بعد از نوشتن ، یک بار دیگر همه کلمات را بررسی کن

ترتیب کلمات خیلی مهم است . حتی اگر همه کلمات درست باشند اما ترتیب آنها به هم بخورد ، بازیابی کیف پول انجام نمیشود .

۳. از کاغذ در جای امن نگهداری کن

فقط نوشتن عبارت بازیابی روی کاغذ کافی نیست . باید آن را در جای امنی نگه داری .

مثلا : داخل گاوصندوق یا داخل کشوی قفل دار . در محلی که فقط خودت یا افراد کاملا مورد اعتماد به آن دسترسی داشته باشند
کاغذی که عبارت بازیابی روی آن نوشته شده نباید در معرض دید دیگران باشد . همچنین نباید در جایی باشد که به راحتی گم شود ، خیس شود یا بسوزد .

۴. بهتر است بیش از یک نسخه داشته باشی

گاهی یک اتفاق ساده مثل آتش سوزی ، آب خوردگی ، جابه جایی خانه یا گم شدن کاغذ میتواند همه چیز را از بین ببرد .
برای همین بهتر است از عبارت بازیابی خودت بیش از یک نسخه فیزیکی تهیه کنی .
مثلا : یک نسخه در خانه و یک نسخه در محل امن دیگر . فقط دقت کن که این نسخه ها باید در مکان های امن و جدا از هم نگهداری شوند .

۵. هرگز عبارت بازیابی را به کسی نده

هیچ پشتیبان ، هیچ صرافی ، هیچ کیف پول ، هیچ ادمین کانال ، هیچ دوست و هیچ فردی حق ندارد عبارت بازیابی تو را از تو بخواهد .
اگر کسی این کلمات را از تو خواست ، مطمئن باش که قصد سوء استفاده دارد .

این یکی از مهم ترین قانون های دنیای کریپتو است : عبارت بازیابی فقط برای خود تو است .

نه برای پشتیبانی ، نه برای احراز هویت ، نه برای دریافت سود ، نه برای رفع مشکل حساب .

قبل از اینکه کیف پولت را نهایی بدانی ، این موارد را یک بار با دقت بررسی کن :

- 1 - عبارت بازیابی را کامل نوشته ام ؟
 - 2 - ترتیب کلمات را درست ثبت کرده ام ؟
 - 3 - املای همه کلمات را دقیق چک کرده ام ؟
 - 4 - از عبارت بازیابی عکس نگرفته ام !
 - 5 - آن را داخل نوت گوشی ذخیره نکرده ام !
 - 6 - آن را در تلگرام ، واتساپ ، ایمیل یا فضای ابری نگذاشته ام !
 - 7 - کلمات را فقط به صورت آفلاین نگهداری میکنم !
 - 8 - برگه عبارت بازیابی را در جای امن گذاشته ام !
 - 9 - افراد دیگر به آن دسترسی ندارند !
 - 10 - اگر دارایی ام زیاد است ، از بیش از یک نسخه فیزیکی استفاده کرده ام !
 - 11 - اگر لازم باشد ، در شرایط اضطراری میدانم این عبارت را از کجا پیدا کنم !
 - 12 - مطمئنم که هیچکس غیر از خودم به این کلمات دسترسی ندارد !
- و برای امنیت بیشتر :
- 13 - رمز قوی برای ورود به کیف پول بساز .
 - 14 - قفل صفحه گوشی را فعال کن .
 - 15 - برنامه را فقط از منبع معتبر نصب کن .
 - 16 - در باز کردن لینک های ناشناس دقت داشته باش .
 - 17 - بروزرسانی های گوشی را همیشه انجام بده .
 - 18 - گوشی موبایل خود را به هر شخصی نده .

هر چه این لایه ها بیشتر و بهتر باشند ، احتمال آسیب کمتر میشود . اگر حتی یکی از این موارد را رعایت نکرده ای ، هنوز امنیت کیف پول تو کامل نیست .

اگر برای نصب کیف پول سیف پل ، متامسک و تراست ولت به آموزش تصویری و مرحله به مرحله نیاز داری، میتوانی به هایلایت پیج من مراجعه کنی . در آنجا روند نصب و راه اندازی اولیه به زبان ساده توضیح داده شده است .

<https://www.instagram.com/irancrypto.academy>

فصل دوم

صرافی ها ؛ دوست یا دشمن؟

قبل از اینکه درباره امنیت صرافی ها صحبت کنیم، خوب است اول یک سوال مهم را جواب بدهیم:

افراد چگونه ارز دیجیتال به دست می آورند؟

به طور کلی، چند راه اصلی برای به دست آوردن ارز دیجیتال وجود دارد:

۱. خرید مستقیم از یک فرد دیگر

یعنی از کسی که ارز دیجیتال دارد، مستقیماً خرید کنی.

مثلاً در قبال پرداخت ریال، دلار، یا حتی فروش کالا و خدمات، از او ارز دیجیتال بگیری.

برای مثال:

تو به کسی ریال میدهی و او برایت تتر میفرستد

یا در ازای فروش یک کالا، از خریدار بیت کوین دریافت میکنی

این روش ممکن است ساده به نظر برسد، اما اگر طرف مقابل را نشناسی، ریسک کلاهبرداری در آن بالاست.

بعضی افراد از طریق دستگاه های ماینر یا روش های دیگر، ارز دیجیتال به دست می آورند . در این روش، فرد با استفاده از تجهیزات و مصرف برق ، در فرایند شبکه مشارکت میکند و در مقابل، پاداش میگیرد .

۳. خرید از صرافی های ارز دیجیتال

رایج ترین روش برای بیشتر کاربران، خرید ارز دیجیتال از صرافی هاست . در این روش، تو وارد یک پلتفرم میشوی ، حساب میسازی و ارز مورد نظر خودت را میخری، میفروشی یا تبدیل میکنی .

برای بیشتر افراد ، صرافی اولین دروازه ورود به بازار کریپتو است .

صرافی ارز دیجیتال چیست؟

صرافی ارز دیجیتال، پلتفرمی است که در آن کاربران میتوانند ارز دیجیتال بخرند ، بفروشند یا یک ارز را به ارز دیگر تبدیل کنند.

مثلا : ریال بدهی و بیت کوین بخری

اگر خیلی ساده بخواهیم بگوییم، صرافی در دنیای کریپتو شبیه همان جایی است که در دنیای سنتی ، پولت را تبدیل به یک پول دیگر میکنی . اما در دنیای کریپتو ، صرافی ها فقط محل خرید و فروش نیستند . گاهی کاربران دارایی خود را هم داخل صرافی نگه میدارند . و همین جاست که بحث امنیت خیلی مهم میشود.

صرافی ها چند نوع هستند؟

به طور کلی، صرافی های ارز دیجیتال به دو دسته اصلی تقسیم میشوند:

صرافی متمرکز

صرافی غیرمتمرکز

صرافی متمرکز صرافی ای است که توسط یک شرکت یا مجموعه مشخص اداره میشود . در این نوع صرافی:

تو حساب کاربری میسازی

وارد پنل کاربری میشوی

خرید و فروش انجام میدهی

و معمولاً دارایی ات تا زمانی که برداشت نکنی ، داخل حساب صرافی نگهداری میشود .

یعنی در صرافی متمرکز، کنترل اصلی زیرساخت و مدیریت دارایی ها در اختیار خود صرافی است .

مثال ساده : مانند وقتی که در یک بانک حساب باز میکنی و پولت را به بانک میسپاری .

ویژگی های صرافی متمرکز

صرافی های متمرکز معمولاً این ویژگی ها را دارند:

کار با آنها ساده تر است

برای کاربران تازه کار مناسب تر هستند

سرعت خرید و فروش بالاتر است

معمولاً نقدشوندگی بهتری دارند

اما در کنار این مزایا ، یک نکته مهم وجود دارد :

دارایی تو تا وقتی در صرافی متمرکز است ، کاملاً تحت کنترل خودت نیست .

معروف ترین صرافی های متمرکز خارجی

در سطح جهانی، بعضی از معروف ترین صرافی های متمرکز این ها هستند:

KuCoin – Bybit – Kraken – Coinbase – Binance

البته برای کاربران ایرانی ، استفاده از صرافی های خارجی همیشه با ریسک هایی مثل :

تحریم ، محدودیت احراز هویت ، مسدود شدن حساب ، بلوکه شدن دارایی و... همراه است .

پس صرف معروف بودن یک صرافی خارجی، به معنی مناسب بودن آن برای کاربر ایرانی نیست.

نمونه های صرافی متمرکز ایرانی

در ایران هم صرافی های متمرکز مختلفی فعالیت میکنند . منظور از صرافی ایرانی ، پلتفرمی است که کاربران بتوانند با ریال و کارت بانکی خرید و فروش انجام دهند .

نمونه هایی از صرافی های ایرانی که اسمشان بیشتر شنیده میشود:

نوبیتکس – کیف پول من – تبدیل – آبان تتر

نکته مهم این است که نام بردن از یک صرافی، به معنی تایید قطعی یا برتری همیشگی آن نیست.

کاربر باید قبل از استفاده، مواردی مثل:

سابقه فعالیت ، پشتیبانی ، حجم معاملات ، امنیت ، اعتبار و تجربه کاربران را بررسی کند .

صرافی غیرمتمرکز چیست؟

صرافی غیرمتمرکز صرافی ای است که بدون یک شرکت واسطه مرکزی کار میکند .

در این نوع صرافی ، معمولاً تو دارایی ات را داخل کیف پول شخصی خودت نگه میداری و معامله مستقیماً از طریق کیف پول انجام میشود . یعنی بر خلاف صرافی متمرکز، لازم نیست اول دارایی ات را به حساب صرافی واریز کنی و بعد معامله کنی .

در صرافی غیرمتمرکز:

کنترل دارایی در دست خود کاربر است

اتصال با کیف پول شخصی انجام میشود

معامله روی بستر بلاک چین و قرارداد هوشمند انجام میشود

ویژگی های صرافی غیرمتمرکز

صرافی های غیرمتمرکز معمولاً این ویژگی ها را دارند :

احراز هویت اجباری ندارند

برای کاربرانی که میخواهند کنترل مستقیم روی دارایی خود داشته باشند جذاب تر هستند

اما این صرافی ها هم چالش های خودشان را دارند :

بدلیل نبود پشتیبان ، کار با آنها برای تازه کارها سخت تر است .

معروف ترین صرافی های غیرمتمرکز خارجی

از معروف ترین صرافی های غیرمتمرکز میتوان به این ها اشاره کرد:

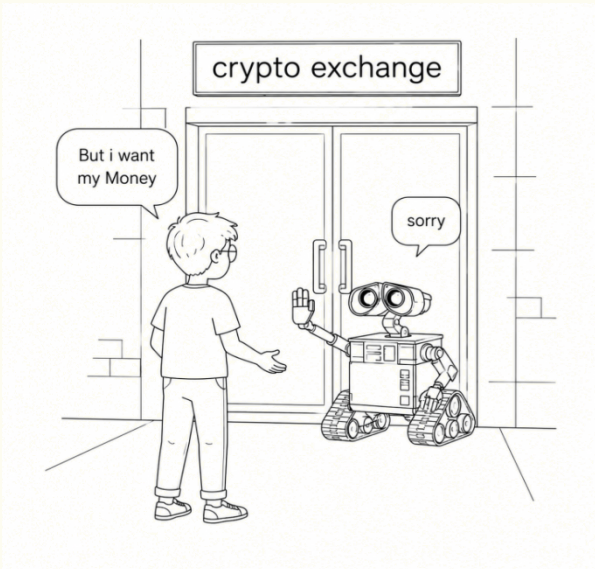
dYdX – PancakeSwap – Uniswap

نمونه های ایرانی صرافی غیرمتمرکز

متأسفانه صرافی غیرمتمرکز و معتبر ایرانی هنوز وجود ندارد .

چرا نباید پولت را داخل صرافی متمرکز نگه داری؟

خیلی از کاربران، مخصوصا در ابتدای مسیر، بعد از خرید ارز دیجیتال آن را داخل صرافی رها میکنند. چون فکر میکنند صرافی جای امنی برای نگهداری بلندمدت دارایی است . اما این نگاه خطرناک است.

قانون مهم :

صرافی برای معامله کردن است ، نه برای نگهداری بلندمدت دارایی .

دلیل اول: کلید دارایی دست خودت نیست

در دنیای کریپتو، کسی مالک واقعی دارایی است که کلید دسترسی به آن را داشته باشد.

وقتی دارایی تو داخل صرافی متمرکز است، در واقع کلید اصلی در اختیار صرافی است، نه تو.

به همین دلیل یک جمله معروف در کریپتو وجود دارد:

Not your keys , not your coins

یعنی:

اگر کلید دست تو نیست ، آن دارایی هم واقعا مال تو نیست .

دلیل دوم: احتمال هک شدن صرافی وجود دارد

حتی بزرگ ترین صرافی های دنیا هم در تاریخ کریپتو بارها هدف حمله قرار گرفته اند . اگر صرافی هک شود، ممکن است:

برداشت ها متوقف شود

بخشی از دارایی ها از بین برود ، دسترسی کاربران محدود شود

فرایند جبران خسارت زمان بر یا نامشخص باشد

پس نباید فقط به بزرگ بودن یا معروف بودن صرافی اعتماد کنی .

دلیل سوم: احتمال مسدود شدن حساب وجود دارد

این موضوع برای کاربران ایرانی خیلی مهم تر است . در صرافی های خارجی، همیشه این احتمال وجود دارد که :

حساب کاربر محدود شود

درخواست احراز هویت داده شود

برداشت دارایی متوقف شود

به دلیل تحریم ، حساب کاربر ایرانی بسته شود

یعنی حتی اگر خودت هیچ اشتباهی هم نکرده باشی ، ممکن است به دلایل سیاسی دسترسی ات به دارایی دچار مشکل شود .

یک قاعده ساده و مهم

بسیاری از سرمایه گذاران مبلغ کوچکی از دارایی خود را برای معامله روزانه در صرافی نگه می دارند ؛

اما سرمایه اصلی بهتر است از صرافی خارج شود و به کیف پول امن منتقل شود .

چه نکاتی را قبل و بعد از ثبت نام در صرافی متمرکز مدنظر قرار دهیم ؟

خیلی از ضررها نه به خاطر هک شدن ، بلکه به خاطر انتخاب اشتباه صرافی اتفاق می افتد.

کاربر بدون تحقیق ثبت نام می کند ، پول واریز می کند و بعد تازه شروع می کند به پرسیدن سوال . در حالی که باید برعکس باشد.

اول بررسی < بعد ثبت نام > بعد واریز.

قبل از ثبت نام :

- 1 - آیا صرافی واقعی است یا جعلی؟ اولین خطر، سایت‌های فیشینگ و صرافی‌های تقلبی است.
- 2 - سابقه فعالیت صرافی چقدر است؟ برای ورود به صرافی که تازه ساخته شده باید محتاطانه عمل کرد . قدیمی بودن به تنهایی کافی نیست ، اما تازه و ناشناخته بودن، یک ریسک جدی است.
- 3- حجم معاملات و تعداد کاربران : صرافی‌ای که حجم معاملات بالایی دارد : نقدشوندگی بهتری دارد ، احتمال دستکاری قیمت کمتر است و معمولا کاربران بیشتری به آن اعتماد کرده‌اند .
- 4 - آیا سابقه هک داشته است؟ آیا بعد از هک، خسارت کاربران جبران شده؟ آیا شفاف اطلاع‌رسانی کرده‌اند؟ آیا امنیت خود را ارتقا داده‌اند؟ داشتن سابقه هک به تنهایی یعنی پایان کار نیست. نحوه برخورد صرافی با بحران مهم‌تر است.
- 5 - شرایط برداشت و کارمزدها : قبل از ثبت نام و واریز بررسی کن: حداقل برداشت چقدر است؟ کارمزد برداشت چقدر است؟ آیا محدودیت روزانه برداشت دارد؟

بعد از ثبت نام :

- 1 - فعال کردن تایید دو مرحله‌ای (2FA) : از اپلیکیشن Google Authenticator برای ساخت رمز عبور دومرحله‌ای استفاده کن . این رمز همان رمز پویاست یعنی هر 1 دقیقه یکبار عوض میشود . در زمان برداشت از حساب با زدن این رمز برداشت مجاز میشود . این موضوع باعث میشود امنیت حساب شما بالا برود .
- 2 - فریب پیام‌های جعلی را نخور : بعد از ثبت نام، ممکن است پیام‌هایی دریافت کنی با این مضمون:
حساب شما مسدود شد
برای دریافت جایزه کلیک کنید
برداشت شما نیاز به تایید فوری دارد
روی هیچ لینکی از طریق پیام ناشناس کلیک نکن . همیشه خودت وارد سایت رسمی شو .

فصل سوم

انتقال ایمن دارایی ، جاده‌های بلاک‌چینی

مبحث انتقال ارزهای دیجیتال را می‌توان با مثال سفر از یک شهر به شهر دیگر تشبیه کرد . فرض کنید می‌خواهید از تهران به شیراز بروید . برای این سفر چند راه دارید: سواری، اتوبوس، قطار یا هواپیما . هر کدام از این روش‌ها مزیت‌ها و معایب خودشان را دارند . مثلاً اتوبوس هزینه‌اش از بقیه کمتر است اما سفر طولانی‌تر است . یا هواپیما از همه گران‌تر است اما در سریع‌ترین زمان ممکن می‌رسد. هر کس بر اساس نیاز و بودجه خودش وسیله مورد نظرش را انتخاب می‌کند .

اما اینجا یک نکته حیاتی هست: اگر بلیط اتوبوس بگیرید اما به جای ترمینال به فرودگاه بروید و منتظر بمانید تا سوار شوید ، هرگز به مقصد نمی‌رسید و پولی هم که بابت بلیط دادید از بین می‌رود .

در دنیای کریپتو هم به همین شکل است. اگر ارزی که می‌خواهید ارسال کنید روی شبکه اشتباهی ارسال شود، هرگز به مقصد نمی‌رسد و در فضای بلاک‌چین گم می‌شود.

کدام شبکه برای ما بهتر است؟

شبکه‌های مختلفی برای انتقال وجود دارند . برای ما که در ایران هستیم و می‌خواهیم کارمزد کمتری بدهیم ، انتخابِ درستِ شبکه یعنی حفظِ سرمایه. معروف ترین شبکه های انتقال :

نام شبکه	سرعت	کارمزد	توصیه
شبکه بایننس (BEP20)	بالا	کم	انتخاب اول
شبکه تون (TON)	بالا	کم	انتخاب دوم
شبکه ترون (TRC20)	متوسط	بالا	ترجیحا استفاده نگردد
شبکه اتریوم (ERC20)	بالا	بالا	فقط برای سرمایه کلان

برای اینکه دارایی شما در مسیر انتقال گم نشود ، باید این ۴ مرحله را به ترتیب رعایت کنید :

۱. هماهنگی شبکه مبدا و مقصد

قبل از اینکه ارزی بفرستید ، از شخص گیرنده یا کیف پول مقصد پرسید: «آدرس تو روی چه شبکه‌ای است؟»

اگر آدرس مقصد روی شبکه BEP20 است ، شما هم باید دقیقاً شبکه BEP20 را در مبدا انتخاب کنید . اگر یکی نباشند، پول شما به مقصد نمی‌رسد.

۲. قانون "ارز شبکه" (Gas Fee)

خیلی از کاربران فراموش می‌کنند که برای انجام تراکنش ، باید «کمی از ارز اصلی همان شبکه» را در کیف پول داشته باشند.

اگر می‌خواهید با شبکه **BEP20** تتر بفرستید ، باید مقداری **BNB** (ارز اصلی بایننس) در کیف پول داشته باشید تا کارمزد را پرداخت کنید . اگر این ارز را نداشته باشید، تراکنش اصلاً انجام نمی‌شود.

۳. بررسی آدرس و کد MEMO/TAG

آدرس‌های بلاک‌چینی ترکیبی از حروف و اعداد طولانی هستند .

آدرس را هرگز تایپ نکنید ! فقط دکمه کپی (Copy) را بزنید .

پنج کاراکتر اول و آخر: بعد از کپی ، ۵ حرف اول و ۵ حرف آخر آدرس مقصد را چک کنید .

کد MEMO/TAG : بعضی از ارزها مثل ارز TON در زمان انتقال علاوه بر نوشتن آدرس و انتخاب شبکه نیاز به وارد کردن کد MEMO دارند . این کد را از کسی که می‌خواهید برای او انتقال انجام دهید (مقصد) بگیرید .

۴. اولین تست (تراکنش کوچک)

اگر مبلغ انتقال خیلی بالاست ، هرگز بار اول کل دارایی را نفرستید . اول یک مبلغ ناچیز (مثلاً ۱۰ دلار) بفرستید . وقتی مطمئن شدید به حساب مقصد واریز گردید ، آن وقت اصل سرمایه را جابه‌جا کنید .

فصل چهارم

تله های سرمایه گذاری

در مسیر ورود به دنیای کریپتو ، برخورد با کلاهبرداری ها امری اجتنابناپذیر است . کلاهبرداران برای شکار سرمایه گذاران ، از روانشناسی طمع و هیجان استفاده می کنند . برای اینکه بتوانید به عنوان یک سرمایه گذار حرفه ای شناخته شوید ، باید بتوانید تفاوت بین یک فرصت واقعی و یک تله ی مهندسی شده را تشخیص دهید . این تله ها به طور کلی به دو دسته ی اصلی تقسیم می شوند :

۱. طرح های پانزی و فریب سودهای دلاری

تصور کنید شخصی به شما پیشنهاد می دهد که در قبال سرمایه گذاری در یک سایت خاص ماهانه سود دلاری بگیرید . در ماه های اول ، این سودها دقیقاً و به موقع واریز می شوند . این روند باعث می شود شما نه تنها اعتماد کنید ، بلکه مبالغ بیشتری را وارد کرده و حتی دیگران را نیز به این سیستم دعوت کنید . اما حقیقت این است که هیچ فعالیت تجاری یا تولید ارزش و درآمد فعال در این سایت انجام نمی شود .

در یک طرح پانزی ، سود پرداخت شده به اعضای قدیمی ، از اصل سرمایه ی اعضای جدید تأمین می شود . این یعنی یک چرخه مالی که تنها بر پایه ورود پول جدید استوار است . به محض اینکه سرعت ورود افراد جدید کاهش یابد یا تقاضا برای برداشت پول بالا برود ، کل سیستم فرو می ریزد .

چگونه این تله ها را شناسایی کنیم ؟

برای تشخیص این طرح ها ، باید نگاهی به واقعیت های اقتصادی بیندازید . برای مثال ، بزرگترین شرکت های مدیریت سرمایه در جهان که دارای پیشرفته ترین سیستم های تحلیل هستند ، سالانه حدود پنج تا پانزده درصد سود به سرمایه گذاران صندوق های خود می دهند . اگر پروژه ای وعده می دهد که ماهانه بیست درصد سود ثابت به شما بدهد ، به احتمال بسیار زیاد یک طرح پانزیست

وعده سودهای ثابت و تضمینی (در بازار مالی ، چیزی به نام سود تضمینی وجود ندارد) .

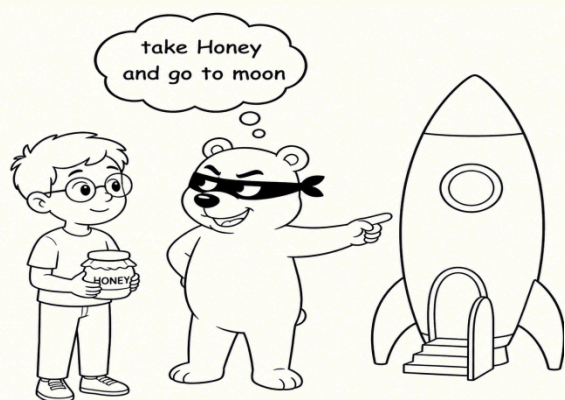
تمرکز بیش از حد بر جذب عضو جدید به جای ارائه محصول یا خدمات .

عدم شفافیت در مورد منبع درآمد (اینکه پول دقیقاً از کجا تولید می‌شود) .

۲. شت‌کوب‌های انفجاری و تله‌ی هانی‌پات (Honeypot)

تصور کنید یک ظرف عسل خریداری کردید . فروشنده با وعده این که این عسل بهترین عسل منطقه ، داروی هر بیماری و بدون رقیب است شما را ترغیب به خریداری آن کرد . شما با اشتیاق برای خرید آن پول پرداخت کردید ، اما به محض اینکه می‌خواهید ظرف را باز کنید ، متوجه می‌شوید که درب آن با چسب بسیار محکمی بسته شده و امکان باز کردن یا برداشتن آن وجود ندارد . در این حالت ، شما پول را داده‌اید اما دستتان به عسل نمی‌رسد.

در دنیای کریپتو ، هانی‌پات نوعی کلاهبرداری در قراردادهای هوشمند (Smart Contract) است . کلاهبردار یک ارز جدید می‌سازد و با تبلیغات گسترده ، باعث ایجاد هیجان و خرید گسترده می‌شود . قیمت توکن به دلیل خرید مداوم بالا می‌رود ، اما وقتی شما می‌خواهید دارایی خود را بفروشید ، با یک بن‌بست مواجه می‌شوید . دلیل این اتفاق این است که کلاهبردار ، در کد نوشته شده‌ی قرارداد ، اجازه فروش را فقط برای خودش تعریف کرده و برای سایر کاربران ، این اجازه را مسدود کرده است .

چگونه این تله‌ها را شناسایی کنیم ؟

1 - بررسی کد قرارداد: قبل از خرید هر ارز گمنام ، حتماً از ابزارهای بررسی

امنیت قرارداد (مانند Honeypot.is) استفاده کنید . این ابزارها به طور خودکار ،

کدهای پیچیده‌ی برنامه‌نویسی قرارداد را می‌خوانند و به زبان ساده به شما می‌گویند که آیا راه خروجی برای فروش توکن باز است یا خیر . برای استفاده از این ابزارها ، مراحل زیر را دنبال کنید :

وارد وبسایت (Honeypot.is) شوید . در صفحه اصلی ، یک کادر جستجو می‌بینید که از شما می‌خواهد آدرس قرارداد را وارد کنید .

هر ارز در شبکه بلاک‌چین یک شناسنامه منحصر به فرد دارد که به آن « آدرس قرارداد » می‌گویند . این آدرس یک رشته طولانی از حروف و اعداد است . همیشه آدرس قرارداد را از منابع معتبر مانند وبسایت رسمی پروژه یا سایت های تحلیل قیمت مثل

CoinMarketCap پیدا کنید . پس از وارد کردن آدرس و فشردن دکمه بررسی ، سایت کدهای توکن را تحلیل کرده و نتیجه را با رنگ‌بندی به شما نمایش می‌دهد :

نتیجه سبز (Safe) : به این معناست که ابزار در کد قرارداد ، محدودیتی برای فروش پیدا نکرده است . اما توجه داشته باشید که این به معنای « سودآور بودن ارز » نیست ؛ فقط به این معناست که ارز مذکور در حال حاضر یک تله‌ی هانی‌پات نیست .

نتیجه قرمز (Honeypot) : ابزار به شما هشدار می‌دهد که این ارز یک تله است . در این حالت ، فروش ارز برای کاربران عادی غیرممکن است و تنها سازنده (کلاهبردار) می‌تواند اقدام به فروش کند . در چنین شرایطی ، تحت هیچ عنوانی نباید وارد خرید شوید .

2 - پرهیز از هیجان: هرگز تحت تأثیر قیمت‌های هیجانی و تبلیغات اغراق‌آمیز ، بدون تحقیق ، وارد خرید ارزهای ناشناخته نشوید .

چک‌لیست نهایی و جامع

قبل از هر فعالیت در کریپتو ، این موارد را بررسی کن :

۱) قبل از ساخت کیف پول

- مطمئن شو کیف پول را از منبع رسمی دانلود می‌کنی .
- نام کیف پول را دقیق بررسی کن تا نسخه جعلی نصب نکنی .
- روی لینک های ناشناس ، تبلیغاتی یا ارسال شده در پیام رسان ها کلیک نکن .
- اگر تازه کار هستی ، کیف پولی را انتخاب کن که ساده ، معتبر و شناخته شده باشد .

۲) هنگام ساخت کیف پول

- عبارت بازیابی را فقط در محیط امن و آفلاین یادداشت کن.
- از گرفتن اسکرین شات از عبارت بازیابی خودداری کن.
- عبارت را در گوشی ، ایمیل ، تلگرام یا فضای ابری ذخیره نکن.
- ترتیب کلمات عبارت بازیابی را دقیق و بدون اشتباه ثبت کن.

۳) برای نگهداری عبارت بازیابی

- عبارت بازیابی را در اختیار هیچ کس قرار نده.

- حتی اگر کسی خودش را پشتیبانی ، کارشناس یا مدیر پروژه معرفی کرد ، عبارت بازیابی را به او نده.
- عبارت بازیابی را در مکان امن ، خشک و دور از دسترس دیگران نگه دار.
- اگر نسخه پشتیبان داری ، از امنیت محل نگهداری آن مطمئن شو.

۴) قبل از ارسال دارایی

- آدرس مقصد را چند بار بررسی کن.
- شبکه انتقال را با دقت انتخاب کن.
- مطمئن شو شبکه مبدا و مقصد با هم سازگار هستند.
- کارمزد شبکه را قبل از ارسال بررسی کن .
- برای انتقال مبالغ بالا ، اول یک مبلغ کم تست کن .
- بعد از انتقال تستی موفق ، مبلغ اصلی را ارسال کن.

۵) هنگام استفاده از صرافی

- فقط از صرافی های معتبر و شناخته شده استفاده کن .
- ارز های خود را برای نگهداری بلندمدت در صرافی نگه ندار .
- تنظیمات امنیتی مثل رمز قوی و تایید دومرحله ای را فعال کن.

۶) قبل از سرمایه گذاری

- به وعده سود قطعی یا سود غیرعادی اعتماد نکن .
- هر پروژه را از نظر تیم ، کاربرد ، شفافیت و ریسک بررسی کن.
- فقط بر اساس هیجان یا تبلیغات تصمیم نگیر.
- قبل از خرید هر ارزی کامل راجب آن تحقیق کن .
- به یاد داشته باش : سود نکردن بهتر از ضرر کردن است .

۷) در برابر تله ها و کلاهبرداری ها

- پیام های جعلی که خود را پشتیبانی معرفی میکنند ، جدی نگیر.
- اگر یک فرصت سرمایه گذاری بیش از حد خوب به نظر می رسد ، احتمالاً کلاهبرداری ست .
- در فضای کریپتو ، همیشه احتمال فریب را در نظر بگیر .

- سیستم و گوشی خودت را به روز نگه دار .
- تایید دومرحله ای را فعال کن .
- از گوشی یا کامپیوتر شخص دیگر به کیف پول خود ورود نکن .
- هیچ تصمیم مالی را در حالت عجله ، خستگی یا هیجان نگیر.

سخن پایانی

خیلی ها با هیجان وارد دنیای ارزهای دیجیتال می شوند و بدون نقشه حرکت می کنند . کیف پول می سازند ، دارایی می خرند ، به صرافی وصل می شوند ، انتقال انجام می دهند و بعد ، تازه متوجه می شوند که یک اشتباه کوچک می تواند هزینه ای بزرگ داشته باشد.

این کتاب تلاش کرد یک حقیقت ساده اما حیاتی را یادآوری کند:

تو در دنیای کریپتو ، بانک خودت هستی.

یعنی مسئولیت امنیت ، انتخاب ابزار ، بررسی آدرس ها ، کنترل شبکه ها و مراقبت از عبارت بازیابی ، همه و همه با خود توست. اما خبر خوب این است که امنیت ، چیز پیچیده ای نیست.

امنیت یعنی چند عادت درست ، که هر بار تکرار شوند.

اگر این کتاب فقط یک نتیجه برای تو داشته باشد ، آن نتیجه این است :

قبل از هر خرید ، هر انتقال ، هر ورود به صرافی و هر تصمیم سرمایه گذاری ، اول تحقیق و بعد اقدام کن .

بخش بزرگی از ضررهای مالی افراد از عدم رعایت اصول امنیت دیجیتال ناشی می شود .

پس از این به بعد :

به این فکر کن که هر حرکت تو در کریپتو ، باید از فیلتر آگاهی ، دقت و امنیت عبور کند .

نقشه راه ادامه دارد

دنیای کریپتوکارنسی هرگز متوقف نمیشود و ابزارها ، تهدیدها و فرصت‌های جدید ، هر روز در حال تغییرند.

این کتاب ، « الفبای امنیت » را در اختیار گذاشت . اما برای اینکه در این بازار ، همیشه یک قدم جلوتر باشی و در دام کلاهبرداران نیفتی ، باید در جریان آخرین تغییرات بمانی .

ما در « ایران کریپتو » در این مسیر کنار تو هستیم . برای دسترسی به تحلیل‌های به‌روز ، آموزش‌های تکمیلی و نکاتی که می‌تواند دارایی‌ات را بیمه کند ، می‌توانی از طریق پل‌های ارتباطی زیر با ما در ارتباط باشی :

سایت ایران کریپتو (منبع آموزش‌های عمیق):

برای مشاهده مقالات تحلیلی ، دوره‌های آموزشی تکمیلی و دانلود منابع رایگان :

[/https://irancryptoacademy.com](https://irancryptoacademy.com)

اینستاگرام (برای آموزش‌های روزانه و نکات سریع) :

در اینستاگرام ، فضایی صمیمی‌تر داریم . آنجا هر روز درباره اخبار مهم ، خطرهای تازه و نکات کلیدی بازار با هم صحبت می‌کنیم. حتماً همراه ما باش:

[/https://www.instagram.com/irancrypto.academy](https://www.instagram.com/irancrypto.academy)

اگر این کتاب توانست حتی یک قدم تو را در این بازار هوشمندتر کند ، خوشحال می‌شوم تجربه خودت را از خواندن آن در شبکه‌های اجتماعی برایم بنویسی یا این کتاب را به کسی که دوستش داری و می‌خواهی سرمایه‌اش امن بماند ، هدیه بدهی .

امنیت، یک جریان جمعی است. هرچه ما آگاه‌تر باشیم ، فضای کریپتو برای همه‌ی ما امن‌تر خواهد بود.

منتظرت هستم!

Crypto Expert

